

CZYLI
jak zarządzać finansami
w życiu osobistym

WNIOSKI Z RAPORTU EWALUACJI KOŃCOWEJ
IV EDYCJI PROJEKTU
„ŻYJ FINANSOWO! CZYLI JAK ZARZĄDZAĆ
FINANSAMI W ŻYCIU OSOBISTYM”
ZREALIZOWANEGO W ROKU SZKOLNYM
2011/2012

WNIOSKI

Analiza danych zgromadzonych w trakcie badania pozwala stwierdzić, że poziom świadomości finansowej uczniów biorących udział w IV edycji projektu „Żyj finansowo! czyli jak zarządzać finansami w życiu osobistym” znacznie wzrósł. Dowodzą tego wnioski płynące z analizy odpowiedzi na szczegółowe pytania ewaluacyjne.

W JAKIM STOPNIU ZAJĘCIA WPŁYŃEŁY NA STOSUNEK UCZNIÓW WOBEC OSZCZĘDZANIA?

Opinie uczniów wobec oszczędzania wyrażane przed rozpoczęciem zajęć:

- 62% ogółu uczniów zadeklarowało, że posiada pieniądze wyłącznie na swoje własne wydatki. 33% zadeklarowało, że dysponuje takimi pieniędzmi od czasu do czasu. Tylko ok. 5% wybrała odpowiedź: „Nie”.
- Połowa badanych uczniów zadeklarowała, że nigdy nie sporządziła budżetu osobistego.
- 11% uczniów zadeklarowało, że oszczędza regularnie. 19% uczniów wskazało, że nie oszczędza w ogóle. Mężczyźni (15%) częściej niż kobiety (8%) deklarowali systematyczne oszczędzanie. Podobny był odsetek mężczyzn i kobiet (15%) deklarujących, że nie oszczędza wcale (19%). Porównując powyższe z wynikami ewaluacji poprzednich edycji projektu od 2009 r, można stwierdzić, że odsetek osób deklarujących regularne oszczędzanie pozostaje na niezmiennym poziomie (11% obecnie - 12% uczniowie III edycji, 10% uczniowie II edycji projektu). We wszystkich badaniach mężczyźni częściej niż kobiety deklarowali zwyczaj regularnego odkładania pieniędzy.
- Oceniając swoją postawę wobec oszczędzania, 42% uczniów uważa się za osoby oszczędne lub raczej oszczędne. Ponad 29% za raczej nieoszczędne lub nieoszczędne. Więcej mężczyzn (12%) niż kobiet (5%) uważa się za osoby oszczędne. Taka proporcja widoczna była również w danych zebranych podczas poprzednich edycji projektu. Kobiety również rzadziej oceniały się jako zdecydowanie nieoszczędne (6%) niż mężczyźni (10%).
- Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych są konsumentami rynku usług finansowych. 20% uczniów zadeklarowało posiadanie własnego rachunku bankowego. Odsetek ten w poprzednich edycjach projektu wynosił odpowiednio: 22% w 2010 i 13% w 2011. We wszystkich badaniach mężczyźni częściej deklarowali posiadanie własnego konta bankowego niż kobiety.
- Jednym z elementów świadomości finansowej uczniów jest znajomość instytucji rynku usług finansowych jaką jest BIK S.A. Przystępując do zajęć, 64% przebadanych uczniów zadeklarowało, że nie słyszało przed rozpoczęciem zajęć o istnieniu i działalności BIK S.A.
- 92% uczniów po zakończeniu projektu potrafiło trafnie wskazać zakres informacji gromadzonej przez BIK S.A. Wiedza uczniów poprawiła się jeszcze w porównaniu z wynikami badania w roku 2011 (90% trafnych odpowiedzi) i 2010 (66% uczniów trafnie wskazało poprawną odpowiedź).
- 80% uczniów po zakończeniu projektu znało przysługujące im prawo wglądu do informacji gromadzonych przez BIK S.A. 8% udzieliło błędnej odpowiedzi, a 13% nie wiedziało, jak odpowiedzieć na to pytanie. Wiedza uczniów poprawiła się w porównaniu z wynikami badania w roku 2011 (71% trafnych odpowiedzi) i 2010 (67% uczniów trafnie wskazało poprawną odpowiedź).

Opinie uczniów wobec oszczędzania wyrażane po zakończeniu zajęć:

- Uczniowie pytani na zakończenie projektu o zamiar oszczędzania w przyszłości w 71% odpowiedzieli twierdząco. Blisko 81% uczniów wyraziło opinię, że skłoniły ich do tego warsztaty „Żyj finansowo!”.
- 60% uczniów zadeklarowało, że sporządzili swój budżet osobisty po raz pierwszy na zajęciach i zamierzają to robić w przyszłości. W porównaniu z poprzednimi edycjami mniej było wśród uczniów deklaracji negatywnych. Chęć opracowywania budżetu osobistego częściej deklarowały kobiety niż mężczyźni.

W JAKIM STOPNIU ZAJĘCIA WPŁYŃY NA POZIOM SAMOOCENY UCZNIÓW W ZAKRESIE WIEDZY DOTYCZĄCEJ OSZCZĘDZANIA I INWESTOWANIA, KREDYTÓW ORAZ UMIEJĘTNOŚCI PLANOWANIA OSOBISTEGO BUDŻETU?

- Poziom samooceny uczniów w zakresie ich wiedzy i umiejętności w obszarze oszczędzania i inwestowania, kredytów i planowania osobistego budżetu okazał się, podobnie jak w poprzednich edycjach, znacznie wyższy niż faktyczny poziom ich wiedzy.

Tabela 1 Porównanie samooceny uczniów w obszarach dot. inwestowania i oszczędzania, kredytów oraz planowania osobistego budżetu

	% maksymalnej samooceny uczniów ogółem, w badaniu przed rozpoczęciem zajęć	% maksymalnej samooceny uczniów ogółem, w badaniu po zakończeniu zajęć
Oceń swoją obecną wiedzę dotyczącą oszczędzania i inwestowania	56%	74%
Oceń swoją obecną wiedzę dotyczącą kredytów	46%	70%
Oceń swoje obecne umiejętności w zakresie planowania osobistego budżetu (finansów osobistych)	59%	75%

- Wzrostowi samooceny uczniów towarzyszył wzrost poziomu ich wiedzy. Na zakończenie zajęć różnice między deklarowaną samooceną a wynikami ocen ze znajomości kluczowych pojęć znacznie się zmniejszyły. Analiza ocen uzyskanych przez uczniów w odpowiedzi na pytania otwarte, zamknięte w kwestionariuszach ankiet, pokazały znaczący wzrost uzyskanych ocen w skali całej grupy w trzech badanych obszarach: inwestowania i oszczędzania, kredytów i sporządzania osobistego budżetu.
- Najlepsze wyniki uzyskali nauczyciele i uczniowie szkół w Górznie, Lubinie, Bydgoszczy i Krotoszynie. W przypadku 5 szkół (Słupsk, Gdańsk, Kościan, Szczecin, Toruń) uczniowie uzyskali średnie ocen poniżej oceny dostatecznej w odpowiedzi na większość pytań otwartych. Taka sytuacja wymaga głębszej analizy przyczyn: na ile są one wynikiem organizacji zajęć, sposobu prowadzenia, zaangażowania i kompetencji prowadzącego zajęcia. W przypadku szkoły w Kościanie mamy do czynienia z sytuacją niskich ocen i ponad 80% opinii uczniów oceniających zajęcia jako atrakcyjne.

W JAKI STOPNIU ZAJĘCIA SPEŁNIŁY OCZEKIWANIA UCZNIÓW ?

- Przystępując do zajęć, 67% uczniów oceniło, że tematyka zajęć projektu może okazać się przydatna i użyteczna. Tylko 3% uznało rozpoczynające się zajęcia za niepotrzebne i nieużyteczne. Po zakończeniu zajęć ponad 81% uczniów wyraziło opinię, że zajęcia z planowania finansowego będą im przydatne i użyteczne w przyszłości. Liczba niezdecydowanych spadła w badaniu po zakończeniu zajęć z 30% do 17%. W porównaniu z III edycją uczniowie byli dużo ostrożniejsi w wyrażaniu swoich pozytywnych oczekiwań wobec zajęć.
- Ponad 64% uczniów (58% w III edycji projektu) wysoko oceniło atrakcyjność projektu (oceny bardzo dobre i celujące). Zajęcia bardziej podobały się kobietom – ponad 64% ocen bardzo dobrych i celujących, niż mężczyznom - ponad 51% ocen bardzo dobrych i celujących. Prawie 10% uczniów (13% w III edycji) uznało, że tematyka zajęć projektu była nieatrakcyjna (oceny dostateczne, mierne i niedostateczne).
- Podobnie jak w latach poprzednich wśród opinii i komentarzy uczniów przeważały te o charakterze pozytywnym. Uczniowie najczęściej podkreślali odbiegające od codziennej „praktyki szkolnej”: sposób prowadzenia zajęć, zastosowanie prezentacji multimedialnych, interesującą tematykę. Wśród opinii negatywnych najczęściej pojawiały się głosy o zbyt małej ilości zajęć o charakterze praktycznym, braku materiałów vide (filmy). Pojawiały się zastrzeżenia co do sposobu prowadzenia zajęć przez nauczycieli.